Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Nota actief openbaar
Ja

Directoraat-Generaal Langdurige Zorg
Directie Maatschappelijke Ondersteuning

Opgesteld door
[redacted]

Aan MLJS Deadline: 18-11-2026

nota

TER BESLISSING

Onderwerp: Voortgang Wmo-toezicht

Datum:
21-10-2026

Kenmerk
4514932-1103106-DMO

Bijlage(n)
2

1. Aanleiding

Een aantal ontwikkelingen rondom het Wmo-toezicht en aanpak van fraude in de Wmo 2015 lenen zich ervoor een brief naar de Kamer te sturen om de Kamerleden te informeren over deze ontwikkelingen:

- het huidige stimuleringsprogramma Wmo-toezicht loopt af en wordt mogelijk verlengd met middelen vanuit het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA);
- er is een wetswijziging Wmo-toezicht in voorbereiding;
- er wordt een vergunningplicht geïntroduceerd in de Wmo 2015;
- de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) heeft haar jaarlijkse rapportage over 2026 gereed; en
- Toezicht Sociaal Domein (TSD) heeft een nieuwe werkagenda vastgesteld.

In bijgevoegde brief brengt u de Kamer op de hoogte van deze ontwikkelingen. Daarnaast wordt de rapportage van de IGJ en de werkagenda van TSD aan de Kamer aangeboden.

Met de IGJ en TSD is afgesproken dat deze brief op 19 november naar de Kamer gestuurd wordt. TSD en IGJ publiceren hun werkagenda en rapport op 19 november rond 14:00u. De Kamer willen wij voor dit moment informeren.

2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd akkoord te gaan met de inhoud van de Kamerbrief en deze samen met de rapportages van de IGJ en de TSD te sturen naar de Tweede Kamer.

3. Kernpunten

Hieronder vindt u per opgenomen punt in de brief, een korte samenvatting:

Verbetermaatregelen ter versterking van het Wmo-toezicht
Het huidige stimuleringsprogramma loopt af. We zien dat voornamelijk gemeenten waarbij het Wmo-toezicht nog in de kinderschoenen stond, hiermee aan de slag zijn gegaan. Omdat we signalen krijgen, van onder andere de VNG en gemeenten, dat het huidige Wo-toezicht nog meer versterking behoeft en verder

doorontwikkeld kan worden, zijn we met de VNG in gesprek over een vervolg op dit stimuleringsprogramma. Hierbij zal er ook meer aandacht zijn voor de doorontwikkeling van het Wmo-toezicht. Dit zal gefinancierd worden uit middelen van het AZWA.

Een wijziging van de Wmo 2015 is ambtelijk voorbereid. Deze wetswijziging richt zich op een kader voor de inrichting van adequaat toezicht, een versteviging van het onafhankelijk functioneren van de Wmo-toezichthouder, transparantie van het Wmo-toezicht en de samenwerking tussen gemeenten bij het organiseren van het Wmo-toezicht. Dit heeft uw ambtsvoorganger in de Voortgangsbrief Wmo 2015 van 8 mei 2023[1] aan de Kamer gemeld.

NB. Wij zijn voornemens om het conceptwetsvoorstel voor het einde van het jaar aan u voor te leggen met daarbij de vraag of u akkoord gaat met een internetconsultatie.

IGJ-rapport over de uitvoering van het Wmo-toezicht door gemeenten in 2025

- Op grond van artikel 6.2 lid 2 Wmo 2015 heeft de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) de wettelijke taak om jaarlijks aan de Minister van VWS te rapporteren over de uitvoering van het toezicht op de naleving van de Wmo 2015 en de effecten daarvan op het niveau van de maatschappelijke ondersteuning. Dit rapport wordt vervolgens doorgestuurd naar de Tweede Kamer.
- Ook dit jaar heeft de IGJ onderzoek gedaan naar de uitvoering van het toezicht op de naleving van de Wmo 2015. Het rapport hiervan kunt u (vanaf 19 november) vinden onder https://www.igj.nl/documenten/2026/11/19/wmo-toezicht-2025.
- De conclusies en aanbevelingen van de IGJ komen overeen met de resultaten uit voorgaande jaren, namelijk: de IGJ roept gemeenten op de onafhankelijke positie van de toezichthouder te versterken, meer transparantie te bieden in onderzoeksresultaten en de samenwerking met andere gemeenten op te zoeken.
- Onlangs heeft de IGJ aangegeven vanaf 2027 niet meer aan de wettelijke verplichting te kunnen voldoen om jaarlijks te rapporteren over de uitvoering van het toezicht op de naleving van de Wmo 2015. Reden hiervoor is dat de IGJ afwegingen moet maken in hun werkzaamheden gezien de taakstelling die zij opgelegd hebben gekregen.
- Door middel van het wetsvoorstel Wmo-toezicht en de vergunningplicht, komen er steeds meer waarborgen in de Wmo 2015 te staan die gemeenten verplichten het Wmo-toezicht stevig te organiseren. Daarnaast biedt het stimuleringsprogramma Wmo-toezicht gemeenten handvatten om het Wmo-toezicht adequaat in te richten.
- We zijn met de VNG in gesprek over een mogelijk alternatief voor deze jaarlijkse rapportage dat recht doet aan de ontwikkelingen van het toezicht.

Toezicht sociaal domein

Met deze Kamerbrief wordt de werkagenda van TSD over 2027 en 2028 verzonden. Toezicht Sociaal Domein (TSD) is een samenwerkingsverband van vier rijksinspecties: de IGJ, de Inspectie van het Onderwijs, de Nederlandse Arbeidsinspectie en de Inspectie Justitie en Veiligheid. Een keer per twee jaar stelt TSD een werkagenda vast.

[1] Kamerstuk 29 538, nr. 350.

Vergunningplicht Wmo 2015
De vergunningplicht voor de Wmo 2015 wordt momenteel ambtelijk voorbereid in een integraal traject met de Jeugdwet en Wtza. Omdat vanuit de Wmo 2015 geen zorg maar ondersteuning geboden wordt en er geen landelijke toezichthouder aangewezen is, zal er in de Wmo 2015 op een aantal punten worden afgeweken. De voorstellen tot afwijking zullen separaat aan u worden voorgelegd.

4. Toelichting

a. Financieel-economische gevolgen, arbeidsmarkteffecten en regeldrukeffecten
Het vervolg stimuleringsprogramma wordt bekostigd met middelen vanuit het AZWA.

De vergunningplicht kan extra administratieve lasten met zich meebrengen. Welke lasten dit zijn, wordt middels uitvoeringstoetsen (als onderdeel van het wetstraject) onderzocht.

b. Juridische aspecten
- De Wmo 2015 wordt gewijzigd met het wetsvoorstel Wmo-toezicht.
- De Wmo 2015 wordt gewijzigd naar aanleiding van de introductie van de vergunningplicht.
- De Wmo 2015 wordt mogelijk gewijzigd door de wettelijke verplichting voor de IGJ om jaarlijks te rapporteren over de ontwikkelingen in het Wmo-toezicht te schrappen.

Deze wetswijzingen worden nauw afgestemd met de betrokken directies.

c. Politieke en maatschappelijke context
De aanpak van fraude in de zorg is al langer onderdeel van het maatschappelijk en politiek debat. Met het stimuleringsprogramma Wmo Toezicht, de aangekondigde wetswijziging en vergunningplicht speelt u daarop in.

5. Afstemming
Afgestemd is met IGJ, TSD, en de directies WJZ en PZO.

6. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

a. Motivering
Tot personen herleidbare gegevens zijn onleesbaar gemaakt vanwege de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.